

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Kaupunginvaltuusto, § 44, 21.03.2022

Kaupunginhallitus, § 97, 07.03.2022

§ 44

Valtuustoaloite pormestarimallin alasajosta - Perussuomalaisten valtuustoryhmä

TRE:4765/00.00.01/2020

Kaupunginvaltuusto, 21.03.2022, § 44

Valmistelija / lisätiedot:

Reija Linnamaa

Valmistelijan yhteystiedot

Strategiajohtaja Reija Linnamaa, puh. 040 572 9610, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Kaupunginlakimies Jouko Aarnio, puh. 040 514 4884, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus

Perussuomalaisten valtuustoryhmän valtuustoaloite ja siihen annettu
lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aiheita toimenpiteisiin.

Tiedoksi

Reija Linnamaa, Lassi Kaleva, Perussuomalaisten valtuustoryhmä

Liitteet

1 Valtuustoaloite - Perussuomalaisten valtuustoryhmä

Kaupunginhallitus, 07.03.2022, § 97

Valmistelijat / lisätiedot:

Reija Linnamaa

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Juha Yli-Rajala, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Perussuomalaisten valtuustoryhmän valtuustoaloite ja siihen annettu
lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aiheita toimenpiteisiin.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Perustelut

Perussuomalaisten valtuustoryhmä (ryhmän puolesta valtuustoaloitteen on allekirjoittanut valtuustoryhmän puheenjohtaja Lassi Kaleva) esittää 17.8.2020 jättämässään aloitteessa, että kaupunki luopuu pormestarimallista 1.6.2021 alkaen ja että kaupungille valitaan kaupunginjohtaja aina seitsemän vuoden määräajaksi kerrallaan. Lisäksi valtuustoaloitteessa ehdotetaan, että apulaispormestarien sijaan kaupunkiin valitaan palvelualueiden johtoon apulaiskaupunginjohtajat aina viiden vuoden määräajaksi kerrallaan. Esitystä perustellaan valtuustoaloitteessa sillä, että pormestarimalli ei ole osoittautunut toimivaksi ja pormestarimallin aikana Tampereen talouden hoito ei ole ollut onnistunutta.

Tampere siirtyi ensimmäisenä kuntana Suomessa pormestarimalliin vuonna 2007, josta lähtien kaupungin johdossa on toiminut päätoiminen luottamushenkilö eli pormestari. Pormestari toimii sekä kaupunginhallituksen puheenjohtajana että kaupungin johtajana. Pormestari määrää kaupunginhallitukselle esiteltävien asioiden valmistelun suuntaviivoista sekä johtaa kaupungin hallintoa, taloutta ja muuta toimintaa. Pormestarin kautta tieto kulkee poliittisesta tahdosta valmistelijoille, ja hän antaa vastaavasti poliitikoille valmistelusta tietoja päätöksenteon tueksi.

Valtuusto valitsee varsinaisista valtuutetuista pormestarin ja apulaispormestarit vaalikaudeksi eli neljäksi vuodeksi kerrallaan. Pormestari voidaan valita uudelleen, sillä toimikausien määrää ei ole rajoitettu. Valtuusto voi erottaa pormestarin tai apulaispormestarin enemmistöpäätöksellä kesken toimikauden, jos hän ei nauti valtuuston luottamusta. Tampereen neljä apulaispormestaria vastaavat lautakuntien puheenjohtajina lautakuntien johtamisesta.

Pormestarin tehtävät perustuvat hallintosäätöön sekä valtuuston ja kunnanhallituksen päätöksiin. Pormestari ohjaa yhdessä kaupunginhallituksen ja konsernijohtajan kanssa kaupunkikonsernia sekä vastaa konsernivalvonnan järjestämisestä.

Pormestarimalliin siirtymistä edelsi Tampereella varsin perusteellinen selvitystyö ja poliittinen keskustelu. Malliin siirtymistä perusteltiin erityisesti sillä, että se tuo näkyville poliittisen johtajuuden kasvot. Pormestari on valtuutettu, eli kansalta valtakirjan saanut luottamushenkilö. Hän johtaa kaupunkia ja vastaa tehdyistä päätöksistä kuntalaisille.

Toisena keskeisenä perusteluna oli poliittisen päätöksenteon saaminen mukaan jo asioiden valmisteluun. Tavoitteena oli myös selvittää rajoja virkamiestoiminnan ja politiikan välillä. Pormestarilla on mandaatti johtaa myös sellaisia asioita, jotka ovat luonteeltaan poliittisia ja edellyttävät poliittista tarkoituksenmukaisuusharkintaa.

Tampereen kaupungin pormestarimallista on tehty tutkimuksia ja selvityksiä. Vuonna 2015 Tampereen yliopiston tutkijaryhmä arvioi

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

tutkimusraportissaan ”Syytön, sankari vai konna? - Tampereen toimintamallin arviointi” pormestarimallin vaikutuksia talouden kehitykseen. Tutkijaryhmä totesi, että tarkka vaikutusten selvittäminen on erittäin hankalaa, koska ei tiedetä sitä, miten kustannukset olisivat kehittyneet, jos kaupunki olisi jatkanut entisellä toimintamallilla. Toimintamallin aikana on tapahtunut paljon mallista riippumattomia muutoksia, joista osa on yhteisiä kaikille suurille kaupungeille. Lisäksi Tampereen toimintamallissa on ollut myös muita merkittäviä piirteitä pormestarimallin lisäksi, jotka selittävät kehitystä (erityisesti tilaaja-tuottajamalli josta luovuttiin viimeisimmän toimintamallin uudistuksen yhteydessä). Tutkijat kuitenkin totesivat, että Tampereen kustannusten kasvu oli hitaampaa vuonna 2007 käynnistyneen toimintamallin aikana kuin mallia edeltävänä aikana. Samaan aikaan kuuden suurimman kaupungin keskimääräinen kustannuskehitys oli päinvastainen. Samassa tutkimuksessa todettiin, että pormestarin tehtävä saa Tampereella hyväksyntää ja sillä on laaja kannatus.

Tampereen kaupunginhallitus kävi 30.11.2020 keskustelun Tampereen toimintamallin tilannekatsauksesta. Tuossa keskustelussa oli esillä Tampereen kaupungin pormestarimalli ja esittelyt muiden isojen suomalaisten kaupunkien pormestarmalleista. Keskustelussa ei todettu muutostarpeita nykyiseen pormestarmalliin. Muutostarpeita ei nostettu esille myöskään vuoden 2021 kuntavaalien jälkeen. Pormestarin lisäksi valittiin neljä apulaispormestaria aiemman kolmen apulaispormestarin tilalle. Käyty keskustelut ja tehdyt ratkaisut osoittavat, että Tampereen kaupunginvaltuuston selvä enemmistö pitää pormestarmallia tarkoituksenmukaisimpana johtamistapana.

Tampereen yliopiston tutkijaryhmä Anni Jänntti, Arto Haveri ja Jenni Airaksinen ovat Politiikka-lehden artikkelissaan (Politiikka 2021, 63:2, s. 135 – 157) ”Pormestarmalli kuntajohtamisen muotona” käsitelleet pormestarmalliin liittyviä tavoitteita, odotuksia ja uskomuksia. He toteavat artikkelissaan, että virkajohtajamallin sijaan Euroopassa valtavirtaa on pormestarmalli, mutta Suomessa pormestarmalli on vielä verraten uusi ja harvinainen johtamismalli. Tutkijaryhmä toteaa artikkelissaan, että pormestarmalliin liittyvä suomalainen tutkimus on toistaiseksi ollut varsin vähäistä. He tuovat esille ulkomaisiin tutkimuksiin pohjautuen sen, että samoja argumentteja käytetään perustelemaan virkajohtajamallin tai pormestarmallin hyötyjä ja haittoja. He toteavat, että toimintaympäristö vaikuttaa siihen, kummalla paradigmatella on milloinkin mahdollista nousta hallitsevaan asemaan. Esimerkiksi tiettyjen arvojen korostuminen, esimerkiksi kasvun tavoittelu, antaa tukea pormestarmallille, kun taas jossain tilanteessa esimerkiksi eettiset ongelmat hallinnossa voivat kääntää keskustelun virkajohtajamallin kannalle.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Tampereen kaupungin toimintamallin päälinoista päätökset tekee kaupunginvaltuusto. Valittava johtamismalli on seurausta toimintaympäristön muutoksista ja poliittisesta tarkoituksenmukaisuusharkinnasta.

Tiedoksi

Reija Linnamaa, Lassi Kaleva, Perussuomalaisten valtuustoryhmä

Liitteet

1 Valtuustoaloite - Perussuomalaisten valtuustoryhmä

Nähtävilläolo ja tiedoksianto asianosaiselle

Pöytäkirja asetetaan nähtäväksi 29.3.2022 kaupungin internetsivulle www.tampere.fi

Päätös on lähetetty sähköisesti 28.3.2022.

Asia liitteineen on katsottavissa kaupungin internetsivulla www.tampere.fi. Pyydetäessä ote toimitetaan liitteineen.

Muutoksenhakuviranomainen

Päätökseen ei voi hakea muutosta.

Tampere
28.03.2022

Kalle Kaunisto
Hallintosihteeri

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Muutoksenhakukielto

§44

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)

-virka- tai työsopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)

-etuosto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)